

ТОСЬ І ПАРАСОЛЬКА ТОНІК А ДЕШТНІК

Тетяна Щегельська
Tetana Ščehelská

Přeložil Miroslav Tomek

Městská knihovna v Praze

půjčuje

knihy, audioknihy,
obrazy, deskové hry...

nabízí prostory pro

samostatné studium,
skupinová setkání,
přednášky, konference...

pořádá

autorská čtení, přednášky,
koncerty, filmové projekce,
akce pro děti...

poskytuje online služby

e-knihy, digitalizované dokumenty,
přednášky, kurzy...

podporuje tvoření v kreativních dílnách

DOK16 pro práci se dřevem a papírem
Atelier pro šití a vyšívání

Suterén pro 3D tisk, knižní vazbu, kaligrafii a pyrografii

mlp.cz
e-knihovna.cz
knihovna@mlp.cz
facebook.com/knihovna

Тось і парасолька

Оповідання, загадки,

казка-жарт

Тетяна Щегельська

Znění tohoto textu vychází z díla Toník a deštník tak, jak bylo vydáno nakladatelstvím Šček v Kyjevě v roce 2019.

§

Text díla (Teřana Ščehelská: Toník a deštník), publikovaného [Městskou knihovnou v Praze](#), je vázán autorskými právy a jeho použití je definováno [Autorským zákonem](#) č. 121/2000 Sb.

Vydání (obálka, upoutávka, citační stránka a grafická úprava), jehož autorem je Městská knihovna v Praze, podléhá licenci [Creative Commons Uvedte autora-Nevyužívejte dílo komerčně-Zachovejte licenci 3.0 Česko](#).

Verze 1.0 z 3. 1. 2025.

ЗМІСТ / OBSAH

ТОСЬ І ПАРАСОЛЬКА	6
Неба не видно	7
Знайшлася!	11
Насінина	14
Пальма	17
Коник	20
«Криса»	23
Санітар	26
Місяць тиші	29
ВІДГАДАЙ, ХТО Я ТАКИЙ?	32
ДОВГОХВІСТ	53
TONÍK A DEŠTNÍK	57
Není vidět na oblohu	58
Někomu se bude hodit!	61
Semínko	64
Palma	67
Koník	70
„Šiška“	73
Doktor	76
Měsíc ticha	79
UHODNEŠ, KDO JSEM?	82
DLOUHÝ OCÁSEK	103

ТОСЬ І ПАРАСОЛКА

Оповідання

Неба не видно

Антосеві – п'ять років. Він дуже допитливий хлопчик. Весь час засипає маму й тата запитаннями: а що? а де? а чому?.. Словом, чомусик. Та це не дивно, бо багато хто з дітей також чомусики. А от ідеї, що блукають у Антосевій голові, не кожному спадають на думку. Тому коли в квартирі стає дуже тихо, тато або мама заклопотано шукають Антося: мовчить – значить шкоду робить. Ну от, скажімо, влітку, на дачі, мама почула вереск домашнього улюбленця – перського кошеняти Фунтика. Вереск лунав з веранди. Мама вийшла туди й остовпіла. На білесенькому простирадлі, де розташувалися Фунтик і Антось, відбувалося щось дивне. Однією рукою син міцно тримав Фунтика за холку, а іншою намагався постригти його манікюрними ножицями. Мама визволила нещасне кошеня і відібрала в сина знаряддя тортур, висловивши все, що вона думає з цього приводу.

– Але ж нині спека, – виправдовувався Антось. – А у Фунтика он яка шубка! Йому жарко. Ти ж мене стрижеш коротко влітку, щоб не було жарко.

І справді, волосся у Антося густе, хвилясте, і росте мов з води. Був меншим, то всі вважали, що він – дівчинка. Тож мама часто доводить його зачіску до ладу.

Взагалі-то мама називає його по-різному: Антось, Антосик, Антошка, Тотошка, а коли сердиться – Антон. А найчастіше – коротко і влучно кличе – Тось!

Проте літо минуло, і от зараз, восени, Тось має іти в дитсадок. Загалом йому там подобається: там у нього друзі, з якими цікаво гратися, там вчать читати, рахувати, словом, готують до школи. Але сьогодні не хочеться йти, бо ще з ночі пустився дрібний холодний дощ.

– Ма-амо... – пхінькав Тось, не бажаючи вилазити з теплого ліжка, – може, я сьогодні не піду в садок?

– Ні, Антосику, нема тебе з ким залишити, – знімаючи з Тося ковдру, сказала мама. – Татові й мені на роботу, а бабуся захворіла. – Тож швиденько вставай, сьогодні п'ятниця, а завтра вихідні, то й будеш удома.

Нічого не вдієш. Довелося вставати.

Після всіх необхідних процедур – чистити зуби, вмиватися, вдягатися – вони з мамою вийшли надвір. Обое в теплих курточках, у гумових чобітках. Мама прихопила ще й велику червону парасольку. Розкрила її над Антосем і пішла виводити з гаража машину.

Антось сумирно стояв під парасолькою. Збоку поглянути – ніби гриб під великою червоною шапінкою. Він знає: коли виїжджає машина, слід стояти осторонь і не заважати водієві.

І от вони вже їдуть широким проспектом. Дитсадок не надто далеко. Але паркуватися доводиться на віддалі – бо зупинка біля воріт дитсадка заборонена. Тось хоч і малий, та вже знає і марки автомобілів, і дорожні знаки. Тут і стоїть такий: зупинка заборонена.

Мама вийшла з машини й знову розкрила над ними парасольку. Довгою доріжкою, вимощеною широкою плиткою, вони рушили до дверей дитсадка. Обабіч доріжки росли кущики й крислаті яблуні, гілки їхні низько нависали над

нею. Тримавши Антося за руку, мама трохи нахилилася, щоб не торкатися гілок. Вони майже дійшли до дверей, та раптом мама оступилась на стику двох плит і, щоб не впасти, випросталась, утримуючи рівновагу. Парасолька черкнула по гіллію і раптом зачепилася за гострий сучок. Трісь! – і він проколов червону шапінку. Мама простягнула руку, звільнила парасольку.

– Ну от, – досадливо сказала вона, – дірка. Гілок не видно крізь парасольку, от і напоролася.

– А що тепер буде? – тут-таки запитав Антося.

– Та нічого, залатаю, та й по всьому. Давай вже доведу тебе до дверей, щоб не намок.

– Мамо, так дощу ж немає. Я сам.

– А я й не помітила. Парасолька небо затулила, – пожартувала мама.

По обіді дощу вже не було, тож мамі не довелося знову розкривати парасольку. Так вона, складена, й зайняла надвечір своє місце в кутку біля вішака для одягу.

Мама, заклопотана домашніми справами, не згадала про парасольку ні увечері, ні наступного дня. Аж у неділю, коли знову замжичило, вона сказала татові:

– О, задощило. А в моїй парасольці дірка.

– То неси, я полагоджу, – відповів тато.

Мама принесла парасольку, розкрила і... Вони з татом переглядалися, не знаючи, що робити. Парасолька світила численними дірочками.

– Антоне! – сердито покликала мама. – Йди-но сюди! Твоя робота?

– Ти чим це зробив? – стримуючи сміх, запитав тато.

– У твоїх інструментах велику викрутку знайшов...

- А навіщо? – допитувався тато.
- Бо мамі крізь парасольку неба не видно...

Знайшлася!

День народження у Антося наприкінці лютого, саме в неділю. Цього року цей місяць і справді видався лютим – снігу насипало понад півметра. А Дід Мороз вочевидь вирішив довести, що він таки існує. Однак на прогулянку Тось пішов – коли іще покататися на санчатах, як не по такому снігу. А в їхньому сквері є де покататися «з вітерцем» – з високого насипу, що оточує дитячий майданчик і заріс деревами, можна летіти з десятків метрів аж до пісочниці. Страшнувато, правда, але ж як захоплює дух!

Коли Антося із старшою сестрою Вікою прийшов сюди, виявилось, що там уже літає з гірки Владко – сусіда і приятель Антося по під'їзду, лише на рік молодший. І чомусь зовсім не збирається поступатися Тосеві чергою. Взагалі-то вони друзі, але сьогодні на Владка «наїхало». Височенький і опецькуватий, він спускався на санчатах донизу, а потім швиденько тягнув їх нагору, відштовхуючи Антося.

Віка тим часом почала балачки зі своєю подружкою і геть не звертала увагу на хлопчиків.

– Ти даси мені сьогодні з'їхати?! – розсердився врешті-решт Антося.

Він саме вибрався аж на вершечок насипу, але Владко знову відштовхнув його й почав налаштувати санчата на нешироку «колію», протолочену в снігу. Тось шарпнув його санчата, і Владко, втративши рівновагу, поточився і впав на них якимсь клубком. Сани здригнулися й помчали донизу. Але ж...

їхали як їм заманеться, тому не диво, що, некеровані, врзалися у найближче дерево, і Владка викинуло в сніговий замет.

– Отак тобі й треба! – вслід сказав Тось і спрямував санчата по «колії», але... чи то на доріжці були горбки, чи то десь виліз з-під снігу пеньок... Словом, він опинився там, де й Владко. Отут вони й зчепилися... А коли їх розборонила Віка, виявилось, що десь поділася одна Тосева рукавичка. Довго порпались у снігу, та її як лизень злизав.

– Ой, лихо ж ти мое! – сплеснула руками мама, коли вони повернулися додому. – Знову рукавичку загубив. І що я тепер тьоті Валі скажу?

Тьотя Валя – мамина сестра. Це вона подарувала Антосеві ці малинового кольору рукавички з вишитими на них лисячими мордочками. І шапочку таку саму. Антось спершу не хотів надівати це добро, бо колір, мовляв, дівчачий, а його й так часто за дівчинку сприймають. Однак рукавички виявилися напрочуд теплими і м'якенькими.

Знаючи Антосеву «звичку» губити речі, мама пришила рукавички по обидва кінці гумової стрічки і пропустила крізь рукави зимової курточки. І от маєш.

– Я ж так міцно їх пришила, – все ще бідкалася мама. – Ні, це тільки ти міг отак примудритися – загубити пришиту рукавичку.

– Ну ма-а-мо, – шморгнув носом Антось, – зима вже кінчається, рукавички не потрібні будуть. А тьоті Валі ми нічого не скажемо, до наступної зими далеко... Ти не переживай, скоро весна, сніг розтане, вона й знайдеться.

– А як не знайдеться?

– Ну... може комусь іншому знадобиться.

Весна й справді не забарилася. Зацвірінькали веселі горобчики, підросла трава у скверику, зазеленіло перше молоде листя. Дітлахи тепер гралися на дитячому майданчику, де були пісочниця, і гойдалки, і гірка та різні спортивні споруди. Але рукавичка так і не знайшлася.

Якось у неділю став накрапати дощик, і Тось залишився вдома. Проти вікон їхньої квартири росло старезне дерево. Тось, який саме стояв біля вікна, помітив поміж гілля велику сіру ворону, яка приносила в дзьобі тоненькі прутики й довго вмощувала їх у розвилці двох товстих гілок.

- Мамо, - покликав він, - а що то вона робить?

- Та, певно, гніздо мостить, - ставши поряд, сказала мама.

Вони ще постояли, зацікавлено спостерігаючи за птахом. Ворона тицяла дзьобом туди-сюди, вмощуючи гіллячки, потім зачепила й витягла нагору щось кошлате, збляклого малинового кольору.

- Антосю, - придивилася мама, - та то ж твоя рукавичка! От у кого опинилась!

- А я що казав?! - радісно закричав Антось. - Бачиш, знайшлася!

Насінина

Літа Антось чекає з нетерпінням. Причин для того багато. По-перше, тепло. Не треба вдягати светр та курточку і взувати чобітки. А на дачі можна й босоніж побігати по траві чи землі. По друге, достигають усякі ягоди й фрукти. Антось особливо любить полуниці, сам вибирує їх на грядці. Ну ще й, звісно, зриває з кущів малину, агрус, і ще, і ще... Ну багато чого, що є в саду. По-третє, можна гратися досхочу на подвір'ї – в себе чи в сусідів, бо дітей у дачному селищі багато.

Ще, правда, не літо, але травень видався на диво теплим. Тож на вихідні приїхали на дачу всі разом. Приїхали й сусіди з Владком.

– Мамо, – відразу вчепився Антось, – а можна ми з Владком пограємось у нас у дворі?

– Пізніше пограєтесь, – відказала мама.

– Ну мамо, ми недовго, – закапризував Антось.

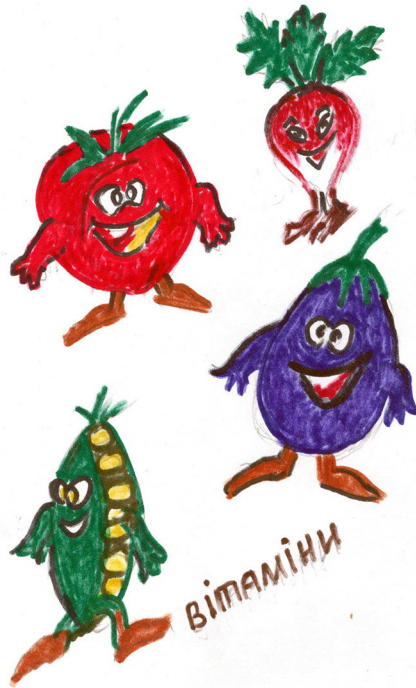
– Тосю, звісно, гратися вам весело, – сказала мама, – але я сподівалася, що ти нам із татом допоможеш. Роботи ж стільки!

Роботи й справді тут багато. І грядки скопати, і дерева обрізати, і в хаті прибрати, а мамі ще й обід зварити...

– А чим же я допоможу? – запитав Антось.

– Ну, роботу ми тобі знайдемо, – посміхнулася мама. – Он, бери-но оті вузлики і йди за мною.

Антось узяв торбину, в якій лежали різнокольорові вузлики та пакетики, й вони з мамою пішли на городець – невеличкий клаптик землі, на якому росли кущі малини та смородини. Тут тато вже скопав кілька грядок.

Мама вийняла вузлики й пакети, розклала на доріжці.

– Це насіння. Дивися, ось тут посіємо кріп і петрушку, а ось тут, – показала на дрібнюсінькі круглі зернятка, – редиску. Ти ж любиш поласувати.

– Хіба з таких маленьких щось виросте? – здивувався Антось. – Редиска ж он яка велика, а вони крихітні.

– Виросте, – засміялася мама, – як добре доглядатимеш. А поки що на ось, – простягнула йому яблучко з торішнього врожаю, яке також виростало в них у садку, – похрумти. А потім візьмеш свої грабельки та позгрібаєш траву поміж грядок у купки.

Вона зробила на грядці рівчачки і почала обережно сипати туди насінинки. Антось спостерігав, як вони легенько падають

у землю, і гриз яблуко. Аж раптом відчув, ніби щось хруснуло і на язичку опинилося щось тверде. Він обережно двома пальцями витягнув те «щось» і роздивився на долоньці. Зуб! Це його молочний зуб! У нього вже випадав один, тому Тось спокійно поставився до цієї події. Щоправда, він не знав, куди мама тоді зуб поділа. Він скося поглянув, чи не побачила вона, що він брав пальці до рота. Однак мамина увага була прикута до грядки, отож Антось тихцем поклав зуб у нагрудну кишеню. І, все ще тримаючи недоїдене яблуко в руці, підійшов ближче.

– Мамо, а коли насіння проросте?

– Якщо буде погода і вчасно поливати, то швидко. Бабуся ж тут лишиться, доглядатиме. – Вона підняла голову й поглянула на малого. – Ти чого такий дивний?

– Та... – затнувся Антось, але потім наважився: – Можна і я посію щось на грядці?

– То бери трохи насіння і сій у наступному рядку.

– Та ні, я хочу свою насінину посіяти. – І він з урочистим виглядом витягнув з кишеню свій зуб і увіткнув у пухку теплу землю на самому краєчку грядки. – Нехай проростає!

Мама засміялася. Потім знайшла маленьку розгалужену гілочку й увіткнула біля посадженого зуба.

– Це щоб знати, де збирати врожай.

Пальма

Скажете, пальми в нас не ростуть? Авжеж, ну, хіба що на півдні. Але ця Пальма – не дерево. Так кличуть вівчарку, яка прибудила на дачну ділянку Тосевих батьків. Невідомо, чи господарі покинули її, чи заблукала. Принаймні ошийника на ній не було. Тось саме грався біля ганку. Спочатку злякався, угледівши велику собаку. Але та повелася сумирно. Підійшла до хлопчика близько, і Тось аж тут побачив, що вона, як бабуся каже, світить ребрами. І очі в собаки були сумні.

На ганок вийшов тато і, побачивши собаку, вигукнув:

– Антоне, не рухайся! Сиди, я її зараз...

– Тату, не жени її, – сказав Антось. – Вона їсти хоче.

Тато спустився з ганку. Але тварина не тікала. Стояла нерухомо.

– Де ж ти взялася? – запитав тато. – Чия ти?

Собака приязно заметеляла хвостом.

– Гарзд, – сказав тато, – треба тебе погодувати й водички дати.

Він виніс із хати дві пластикові миски – в одній вода, в іншій їжа. Собака жадібно похлебтала воду й узялася їсти. Тато сів поруч із Антошем на ганку.

– Вона, видно, хазяйська, – сказав, – хоч і худа, але ж не дика.

Цікаво, як її кличуть?

– Рекс, – підказав Антось.

– Та ні, це ж вона, а не пес. Знаєш, – пожвавився тато, – колись у нашого дідуся також була собака. Пальма.

Приблуда нашорошила вуха, а потім несміливо гавкнула.

– Отакої! – здивувався тато. – То ти, виходить, також Пальма?

Ніби на підтвердження собака гавкнула ще раз і раптом, наблизившись до тата, лизнула йому руку, а потім – Антонові ніс.

– Що ж, хай побуде, – підвівся тато. – Може, хазяїн знайдеться.

Однак господар так і не знайшовся. А Пальма оселилася у будці, яку для неї зробив тато. І справно несла свою собачу службу.

Відпустка в батьків закінчилась, і вони повернулися до міста, а Тось залишився на дачі з бабусею. Погода була сонячна й тепла, тож він цілими днями грався то на своєму подвір'ї, то у Владка, то ще в когось із сусідів. Нудьгувати було ніколи.

От і сьогодні вони з Владком влаштували в садку такі собі змагання: хто далі поцілить кісточкою з черешні. Їли солодкі червоні ягоди, а кісточками «стріляли» на всі боки – ану ж якась проросте.

Бабуся, вийшовши на ганок, покликала обідати.

– Не хочу, – відповів Антось.

– Іди і Владка клич.

– Не хочу! – повторив Антось, бо аж ніяк не бажав іти до хати. – Спека ж.

– І я не хочу їсти, – підтримав його Владко.

– Ну тоді візьміть хоч по бутерброду.

Хлопчики підійшли до ганку, й бабуся винесла їм на тарілці бутерброди з ковбаскою та по дві молоді морквини. Вони всілися на сходинках і почали смакувати. Бабуся стояла біля них.

Аж тут до них підбігла Пальма і почала принюхуватися.

– Вона, мабуть, ковбаски хоче, – сказав Владко.

У Антося саме в цей момент в одній руці було кружальце ковбаси, а в другій – морквина. Він простягнув ковбасу собаці, але Пальма спритно метнулася до другої руки й, вихопивши в Тося морквину, апетитно захрумтіла нею.

– Бабусю, – витріщив очі Антося, – чому вона моркву хапає?

Бабуся засміялася:

– Бо вона теж знає, де є вітаміни.

Коник

Тось дуже любить малювати. І кольоровими олівцями, і фломастерами, і навіть акварельними фарбами. Хоча мама від фарб не в захваті, бо тоді може бути в акварельних плямах усе: і папір, і столик, за яким син малює, і навіть сам Антось.

А столик у Тося особливий. Його тато змайстрував. Такий собі ніби колишні шкільні парти: сидіння з'єднане з похилим столиком, край якого завершується поперечною рейкою, аби папір не падав. Збоку – місце для олівців та фарб, ластиків та баночки з водою, ганчірочок, словом, усього, що потрібне юному художникові. Зазвичай столик стоїть під яблунею, котра росте окрай зеленого газону.

Сьогодні вони малюють на пару із Владком. Владкові подобається малювати літаки та парашути, а Антосеві – автомобілі. У його тата також є автомобіль. З великим багажником і просторим салоном, щоб помістилися усі й усе, що потрібне на дачі чи на відпочинку. «Тойота-Тундра» називається. Він питав у мами, що воно таке «тундра». Це, виявляється, географічна місцевість на Півночі, рівенька, вкрита чагарниками й мохом. Там ще олені пасуться. Теж північні. То до чого ж тут машина?

Навіть у тіні під яблунею спекотно. Середина серпня. Листя на дереві немов обважніло, опустилося. Крізь нього видно достиглі яблучка. Трава на газоні – теж прив'яла, хоч тато її й поливає. З трави линуть дивні звуки: сюр-р, сюр-р!

– І що воно так сюрчить? – запитує Владко. Йому також жарко, та й Антосеві теж. Обоє аж упріли – так старанно малювали.

Антось не відповідає, саме розфарбовує свій малюнок.

- Дивися, - тицяє в свій папір, - це татова «Тойота». По будь-якому бездоріжжю пройде.

- Ага. Але літак у мене кращий, - задиристо відповідає Владко, показуючи на намальований літак між невеликих хмарок. - Йому по бездоріжжю повзти не треба, пролетить над ним у небі.

Антось, може й образився б, подумаєш, літак... Та не встиг відповісти приятелеві, як на його малюнок раптом приземлилось щось велике, щось таке...

Воно було зелене, з довгими вусами, цибате, а на спинці щось ніби крильця. Хлопчики аж затамували подих. Зненацька Антось ухопив порожню баночку й накрив «щось» склянним ковпаком. «Гість» заметався, стукаючись об прозору перешкоду, а потім безсило опустився донизу. Приятелі взялися уважно розглядати прибульця.

До них підійшла Антосева мама.

- Ну, що ви тут намалювали? Закінчуйте вже, бо час обідати.

Та хлопці пропустили її слова повз вуха.

- Тьотю Людо, - сказав Владко, - подивіться, що ми спіймали! Он, під банкою.

Мама поглянула на «здобич».

- Та це ж коник, звичайнісінький коник, - сказала вона.
- Комаха така.

- То це він так сюрчав? - запитав Владко.

- Атож. Вони так співають і спілкуються, - відповіла мама.

- Випустіть його, хай скаче додому.

- А де його дім? - запитав Антось.

- Та, звісно ж де - у траві чи на городі поміж листя, - махнула рукою мама.

- Я випущу, - потягнувся до банки Владко.

- Ні, я! - закричав Антось. - Я його спіймав!

Дві руки одночасно потягнулися до банки й перекинули її. Коник, який сидів сумирно, відчув, що перешкоду прибрано, ворухнувся і... розправив прозорі зеленкуваті крильця. Напружився і блискавкою злетів зі столу. Хлопчики навіть не встигли помітити, куди ж він стрибнув. А за хвилину з трави почулося голосне: сюр-р, сюр-р!

- Ти чому мовчиш, Антошко? - запитала мама, помітивши, що син якось замислився.

- Я подумав... Ну який же то коник? У нього ж крила і лише дві ніжки.

«Криса»

Антось із Владком гралися на подвір'ї, коли вулицею, повз усі дачні ділянки проїхав величезний бетоновоз. Хлопчики покинули гру й захоплено дивилися, як важка машина, схожа на велетенського жука, повільно повзе вузькою вуличкою. Циліндр на «спині» бетоновоза повільно обертався, й здавалося, що ось-ось машина розправить крила й злетить, як справжній жук.

На подвір'я вийшов тато Антося. Тось кинувся до нього.

– Тату, а чому ота його бочка крутиться?

Батько поглянув услід машині.

– А тому, що він везе рідкий бетон на будівництво. Якщо міксер – ота бочка називається міксер – не обертатиметься, бетон загусне, і його вже звідти не дістанеш. Ясно?

Хлопчики презирнулися. Видно було, що їм не зовсім ясно.

– А давайте пройдемо в кінець вулиці, – запропонував тато.

– Там наш новий сусіда буде дім. Певно, туди й повезли бетон. От і поглянемо, як це працює.

– Ходімо! – аж підскаочив Антось. Будь-які машини – його захоплення.

Вони вчасно підійшли до крайнього обійстя вулиці. Бетоновоз саме розвертався, щоб стати задком до рову, заготовленого під фундамент майбутнього дому. Ставши віддалік, хлопчики захоплено спостерігали, як із величезного черева машини крізь широкий гофрований шланг стікає в'язка сірувата рідина, заповнюючи рів.

- Бачите, туди ще й поклали арматуру - прути та всяке залізяччя, - сказав тато, - щоб фундамент під будинком був міцним.

Спорожнивши міксер, бетоновоз коротко прогудів і повільно почав вибиратися на дорогу. Коли він від'їхав, стало видно вузьку смугу трави за будинками, а далі - сріблясту стрічку невеликої річки. За нею також купчилися будинки вже іншого дачного селища.

- Ой, дивіться, яка блискуча криси! - вигукнув Владко.

- Яка ще «криси»? - не зрозумів тато.

- Ну он же, на сонці блищить!

І справді, на одному з будинків сліпучо відбивало сонце покрівля з оцинкованого заліза.

- Ха-ха-ха! - засміявся Антось. - Та він же шекеряє! Оце сказав - «криси»!

Владко набурмосився і замовк.

- То ти хотів сказати «криша»? - здогадався тато.

- Ага, - підхопив Антось, - не знає, як правильно.

- Антоне, - докірливо сказав тато, - він ще малий, та ще й твій друг. А з друзів сміятися не слід. Це негарно.

- Та я що ж... - пробурмотів збентежено Антось.

- Ти сам хоч знаєш, про що йдеться?

- Знаю! - вигукнув Антось. - Він хотів сказати «криша». Але правильно говорити «дах». А замість слова «криса» правильно сказати «щур».

- От і навчи Владка. Ти ж і читати вже вмієш. Читанку свою йому почитай. Домовились?

- Домовились, - сказав Антось і взяв Владка за руку. - Не ображайся, я теж маленьким багато чого не знав.

Він сказав це так поважно, ніби зовсім дорослий. Аж тато розсміявся.

Санітар

Поруч із дачним селищем, де Антось живе ціле літо з бабусею або з батьками, росте великий ліс. Сосни там такі високі, що, здається, впираються в небо. Є й берізки, і дуби, і кущі всілякі. Мама добре знає, де яка рослина, бо вона ж – біолог-ботанік. І Антосеві показує, хоч він не все запам'ятовує, бо тих рослин і дерев сотні.

Сьогодні, в неділю, Антось з мамою й татом пішли по суниці. Батьки приїжджають на вихідні й обов'язково йдуть до лісу – киснем подихати, як каже мама. Суниць цього року сила-силенна. Особливо на окрайках лісу, де більше сонця. Суниця любить сонечко, тому така солодка. Тільки ж дуже маленька ягідка – поки знайдеш та поклоняєшся за нею, і спина заболить, і ноги. А ще ця ягода дуже корисна й лікувальна, тому мама обов'язково старається запитися нею на зиму.

Антось не дуже полюбляє збирати суниці, йому це заняття здається нудним. Точніше, збирає її доти, доки трохи наїсться. А потім шукає інших занять. Ну, скажімо, поспостерігати за працею метушливих мурашок он під тією сосною на узгірку. Або послухати пташок – їх теж тут багато й усі співають по-різному.

Так, хто працюючи, хто граючись, вони вийшли до невеличкого молодого дубняку. Молоді деревця теж тягнулися до сонечка, виблискуючи зеленим листям. Та Антосеву увагу привернув незвичний шум – щось шурхотіло, похрускувало... Ніби дощик ішов.

– Мамо, що це так шумить? – запитав він.

Батьки зупинилися, прислухались. Потім тато підійшов до найближчого дубка.

- Ого! - вигукнув. - Та тут просто нашестя!

- Що-що? - перепитала мама.

- Та он же, дивися!

Тут вже й Антось побачив, що на листі сиділо багато якихось буро-коричневих жуків з довгими вусиками, котрі з апетитом снідали молодю зеленню.

Тато підійшов до деревця і з силою струснув його. Жуки дощем попадали на землю.

- Це хрущі, - сказав він. - От шкідники! Згризуть усе листя.

- Тату, а що ж робити? - Антось аж засмутився.

- Та що ж, треба Іллі Макаровичу, лісникові, сказати. Він знає, як їх позбутися. Та й пташки допоможуть. Ходімо! Він, може, у своїй лісовій хатині.

Антось, попри те, що трохи стомився, не заперечував, бо йому дуже шкода було молодих дубків. Але мама сказала:

- Ви йдіть, а я додому, бо ягоди соком візьмуться.

Тато з Антосем ішли недовго і незабаром вийшли до березового гаю на узліссі, за яким видно було невелику хату з червоної цегли.

- Отут і живе Ілля Макарович, - сказав тато. - Аби лишень він був удома.

Ілля Макарович був удома. Він привітався до гостей, і вони з татом сіли на лавочку біля малого столика біля ганку. Тато почав розповідати йому про хрущів. А Тось тим часом побачив якогось цікавого птаха: сам рябенький, на голові червоне пір'я, ніби шапочка, а дзьоб довгий і міцний. Птах підлетів до крайньої від хатини берези, «приземлився» на стовбур і заскакав по ньому,

час від часу вибиваючи дзьобом дріб по стовбуру: тр-р-р! тр-р-р!
Ну чисто тобі музикант.

- Тату, - підбіг до ганку Антось, - це хто?

- Дятел, - замість тата відповів лісник.

- А що він робить?

- Дятел у нас - санітар лісу, - сказав Ілля Макарович. - Якщо дерево хворе і якщо у ньому завелися личинки шкідників, він дзьобом проб'є дірочку й витягне їх.

- Але ж... але ж вони під корою! - не вгамовувався Тось. - Як він їх знайде?

- Для того дятел і стукає дзьобом по стовбуру -

Антось на мить замовк, а потім радісно вигукнув:

- Зрозумів! Дятел, певно, носом бачить!

Місяць тиші

У Антосевій сім'ї наприкінці весни знайшлася сестричка. Її, звісно, ніхто не шукав, це так кажуть, коли народжується немовлятко. Отож Антось із татом поїхали до пологового будику забрати маму з малою. Ще приїхали вітати мамині співробітники. І тьотя Валя теж. Словом, народу чимало. Тось аж дивувався: ну для них із татом це свято, а решті що? Так ніби це в їхніх сім'ях хтось народився.

Мама вийшла на ганок, за нею медсестра несла великий білий згорток. Тато, поцілувавши маму, обережно взяв той згорток на руки. Антось і собі заглянув, та побачив лише крихітне червоне личко.

– І це моя сестричка? – запитав тата. – А як її звати?

– Мама сказала – назвемо Оксанкою.

– А коли вона виросте, щоб ми могли гратися?

– Якщо ти допомагатимеш мамі піклуватися про неї, – засміявся тато, – то незабаром і виросте.

Антось добросовісно намагався допомагати. Втім, його допомога зводилася до одного простого правила: не заважати. Але якщо мама просила щось подати чи поколисати малу, Тось робив це охоче.

На початку червня тато взяв відпустку і вони переселилися на дачу. Літо почалося чудове – не спекотне, з невеликим дощами, після яких стояли калюжки теплої води – по них так приємно було полопотіти босоніж.

Якогось дня батьки вирішили піти на прогулянку до лісу – недалечко ж. Тато котив коляску, де спала Оксанка, тихенько

про щось розмовляючи з мамою, а Антось із Владком – ну, куди ж без нього! – нишпорили по узлісся, шукаючи сухі ломачки, які б правили за шаблі чи шпаги.

Зупинилися на зеленій галявинці, оточеній берізками та молодими ясенками. Мама простелила ряднину, й вони з татом усілися біля коляски. Вітерець гойдав верхівки дерев, крізь які пробивалося лагідне сонячне проміння. Скрізь панувала тиша, лише іноді чувся писк якоїсь пташини.

Антось із Владком тим часом билися на «шаблях», толочачи траву на галявині. Ломачки сухо чиркали одна об одну, коротко ляскаючи.

– Та вгамуйтеся вже! – сказала мама, яку вочевидь хилило на сон.

Раптом почулося гучне – трісь! І «шабля» Владка переломилася навпіл.

– Ага, я переміг! – закричав Антось.

– Це нечесно! – обурено закричав і Владко. – Вона сама зламалася. Це не ти мене переміг.

– Все одно ти програв! – ще голосніше крикнув Антось.

Ті крики збудили Оксанку, і вона запхинькала в колясці. Тато підвівся й почав легенько її заколисувати.

– Антоне, – вже сердито сказала мама. – Кому я сказала: не галасуйте. Зараз у лісі не можна репетувати.

– Тьотю Людо, – запитав її Владко, – а чому зараз тут не можна кричати?

– Тому що червень – місяць тиші у лісі. Птахи сидять на гніздах, висиджують пташенят. Тому і не співають, і не цвірінькають, щоб не виказати, де гніздечко. Та й малих пташенят не слід турбувати. Тож і ви не галасуйте. Краще послушайте, яка тиша.

Хлопчики примовкли. І справді, довкола чути було лише легеньке шарудіння листя, яке гойдав вітерець. Потім Антон замислено сказав:

- У мене маленька сестричка. Це що ж, мені місяць мовчати, доки вона підросте?

ВІДГАДАЙ, ХТО Я ТАКИЙ?

Загадки

Чорно-біла, галаслива,
В неї «пісня» скреготлива.
Все блискуче полюбляє,
Нишком в схованку ховає.
Поглядає ізвисока,
Це - (...) -білобока.

(сорока)

Спить удень, вночі літає,
Величезні очі має.
В нього кругла голова,
Що за птах оце? (...).

(Сова)

Жаб збирає в лузі нині
Цей великий гарний птах.
Ходить в білій сорочині
І червоних чобітках.
Він до нас летить здалека
Й називається (...).

(лелека)

Туркоче вже надранок
Крилатий цей артист,
Йому щоб на сніданок
Я зернята приніс.
Родину всю скликає
Той сизий туркотун,
Мов на гітарі грає,
Торкнувшись злегка струн.

Голуб

Хто це «барабанить», друзі,
По березі чи дубку, –
У червонім капелюсі
Та строкатім піджаку?
Дірочками деревину
Помережить, мов гаптар,
Відшукає всіх личинок
(...) – лісу санітар.

(дятел)

Серед зими, як дивовижні квіти,
На горобині всілися пташки.
Хоч грона ягід щільно снігом вкриті,
Птахи смакують ними залюбки.
Мов полум'я вечірньої зорі,
Червоногруді, пишні (...).

(снігурі)

Пташка сіра, невеличка –
Вміститься у рукавичку –
Вдень мовчить, вночі співає,
Мов сопілку в горлі має.
Зачаровує людей
Диво-співом (...).

(соловей)

Пісенька журлива –
    фіу-ліу-ліу! –
Сповнена і смутку,
    й літнього тепла.

З саду над рікою
Флейтою дзвінкою
Нам дарує літо
(...) мала.

(вивільга)

У сосновому ліску
В піжмурки хтось грається –
На високому сучку
Скаже голосно «ку-ку!»,
А сама сховається.

Зозуля

Зранку під моїм віконцем
Зграйка ця вітає сонце:
Цінь-ці-віть, цінь-пінь-пень! –
Чути пісню цілий день.
Жовто-сині ті сестрички –
Жваві та меткі (...).

(синички)

Дерг-дерг, дерг-дерг – далеко чути,
Не дасть нікому він заснути.
Так хоче стати-бо артистом,
Та спів його із хриплим свистом...
Хоч сядь отут і гірко плач –
Дарма старається (...).

(деркач)

Немов на карнавал зібрався –
В червону маску він убрався,
Присів на гілку, як на дзиглик,
Веселий непосида (...).

(щиглик)

Він буде дім на скелі,
Йому небо – синя стеля.
Хоч навколо й красаота,
Таж страшенна висота!
Втім, господар не боїться
З тої скелі покотиться.
Два могутніх є крила
У хазяїна (...).

(орла)

Швидкі, мов гоночні машини,
На неймовірнім віражі
Полюють на мошву пташини –
Маленькі блискавки-(...).

(стрижі)

Пишна пані в сукні сірій
Не збирається у вирій.
В нас зимує і живе,
Мостить тут гніздо своє.
Не тікає із двора
Ще й вітається – кра-кра!

Ворона

Щебече без угаву
Дженджуристий співець.
Мовляв, деньок на славу,
Та й я ось молодець.
Розпушить жовте пір'я,
Мов промінці ясні,
І в тихе надвечір'я
Виспіває пісні.

Канарок

«У-ду-ду, у-ду-ду!» –
Повз криницю я іду.
Відшукаю в бур'янах
На обід собі комах.
Ніс, мов шило, й чуб рудий,
Відгадай – хто я такий?

Одуд

По чорнющій борозні,
Що зорали навесні,
Чапає поважний пан –
В чорний одягнувсь жупан.
Визирає з борозни
Мудрий (...) – віщун весни.

(грак)

Цей будиночок із татом
Ми прибили між гілок.
Оселівся в нім крилатий
Друг садків – малий (...).

(шпачок)

Довгохвіст

Казка-жарт

Повірте мені,
        правда це, а не сон.
У лісі за містом
        жив довгий дракон.
Все мав, що належить:
        і крила, й вогонь,
Та хвіст нестандартний
        підводив його.
Він був довжелезний,
        тонкий, ніби хлист,
Тому й прозивався дракон –
        Довгохвіст.

«Короткі хвости
        у всієї рідні...
Ну що із хвостом цим
        зробити мені?
Всі дражнять, не знають
        всього до пуття.
Доводять мене
        до плачу і виття...»

Аж ось оголошено
  в місті показ:
Проходить відбір
  топмоделей у нас.
І хтось жартома
  із драконів сказав:
«Хіба, Довгохвіст,
  ти б моделлю не став?»

В думках у дракона
  мов цвяшок сидить.
Не їсть Довгохвіст вже,
  не п'є і не спить.
Начистив луску
  і костюма пошив,
У місто й собі
  на показ прилетів.

У захваті всі:
  подивіться мерщій!
Тоненький, довгенький,
  а хвіст же який!!!
Не може повірить,
  що то вже не сон –
Вінок переможця
  отримав дракон.

Вітрець по оселях
ту славу розніс.
Відома тепер топмодель
Довгохвіст.

Toník a deštník
Vyprávění, hádanky
a žertovná pohádka

Tetana Ščehelská

Přeložil Miroslav Tomek

TONÍK A DEŠTNÍK

Vyprávění

Není vidět na oblohu

Toníkovi je pět let. Je to strašně zvědavý kluk. Pořád se mámy s tátou na něco ptá: Co? A kde? A proč? Prostě takový malý rozumbrada. Není to nic divného, hodně dětí jsou podobní mudrlanti. Ale takové nápady jako ty, co přijdou do hlavy Toníkovi, ty každé dítě nemá. A proto když se v bytě udělá až moc ticho, táta nebo máma Toníka celí ustaraní hledají: když mlčí, určitě tropí nějakou neplechu. Třeba jednou v létě na chatě máma zaslechla vřeštění domácího mazlíčka – perského kotěte Funtíka. Vřeštění se neslo z verandy. Máma se tam vydala a zkoprněla. Na sněhobílém prostěradle, na kterém se Funtík s Toníkem usadili, se cosi podivného dělo. Syn jednou rukou pevně držel Funtíka za krkem, kdežto v druhé svíral nůžky na nehty, kterými se ho pokoušel ostríhat. Máma nešťastné kotě osvobodila, mučicí nástroj synovi zabavila a pověděla mu, co si o jeho počínání myslí.

„Ale vždyť je vedro,“ ospravedlňoval se Toník. „A Funtík má pořádný kožich. Musí se péct. Mě v létě pokaždé ostríháš nakrátko, aby mi nebylo takové vedro.“

A opravdu, Toník má husté vlnité vlasy, které rostou jako z vody. Dokud byl ještě malý, všichni si mysleli, že je to holčička. Proto mu máma kštici často přistříhuje.

Máma svému synkovi říká různě: Antos, Tos, Tonda, Totoška, a když se zlobí, tak Antonín. Nejčastěji mu ale říká krátce a dobře Toník!

Léto však už skončilo a teď, na podzim, má Toník jít do školky. Celkem vzato se mu tam líbí: má tam kamarády, se kterými si rád hraje, učí se tam číst a počítat, zkrátka připravuje se na školu. Ale dneska by nejradši nešel nikam, protože už v noci se spustil drobný studený déšť.

„Mamí...“ fňukal Toník, kterému se nechtělo z teplé postýlky, „co kdybych dneska nešel do školky?“

„Ne, Toníku, nemá tě kdo hlídat,“ řekla máma a sundala z Toníka peřinu. „Táta i já musíme do práce a babička je nemocná. Takže koukej vstávat, dneska je pátek a zítra víkend, to budeš doma.“

Nedá se nic dělat. Toník musel vstávat.

Po všech nezbytných procedurách – čištění zubů, umývání a oblékání – s mámou vyšli ven. Oba v teplých bundách a gumových holínkách. Máma s sebou vzala ještě velký červený deštník. Rozevřela ho nad Toníkem a šla do garáže pro auto.

Toník poslušně stál pod deštníkem. Kdyby ho někdo teď viděl, řekl by si, že vypadá jako houba s velkým červeným kloboukem. Dobře ví, že když auto vyjíždí z garáže, má stát stranou a nepřekážet řidiči.

Za chvíli už jedou po široké ulici. Školka je kousek. Ale hned u ní zaparkovat nemůžou, protože před brankou školky je zákaz zastavení. Toník je sice ještě malý, ale už se vyzná v autech i v dopravních značkách. A tady je to jasné: zákaz zastavení.

Máma vystoupila z auta a znovu nad ním rozevřela deštník. Po dlouhé cestičce, vydlážděné širokými dlaždicemi, se vydali ke dveřím školky. Po obou stranách rostly keříky a košaté jabloně, jejichž větve se skláněly až nad ni. Máma držela Toníka za ruku a trochu se přikrčila, aby se nedotýkala větví. Už byli skoro u dveří, když máma zakopla o spáru mezi dlaždicemi, a aby neupadla, aby udržela rovnováhu, narovnal se. Deštník zavadil o větev a náhle se zachytil za ostrý souček. Rup! – a v červeném kloboučku je díra. Máma natáhla ruku a deštník uvolnila.

„No to je radost,“ řekla rozmrzele. „Dírka. Přes deštník nejsou vidět větve a potom to takhle dopadá.“

„A co teď?“ zeptal se hned Toník.

„Ale nic, zašiju to a bude. Když už jsme tu, dovedu tě až ke dveřím, ať nezmokneš.“

„Mami, vždyť už neprší. Půjdu sám.“

„Máš pravdu, ani jsem si nevšimla. Přes ten deštník ani nevidím na oblohu,“ řekla se smíchem máma.

Po obědě déšť ustal, takže máma už nemusela deštník znovu otvírat. Složený deštník se tak večer vrátil na své místo vedle věšáku na kabáty.

Máma, která měla plno jiných starostí, si na deštník nevzpomněla ani večer, ani další den. Až v neděli, když začalo znovu poprchávat, řekla tátovi:

„Rozpršelo se. A já mám v deštníku díрку.“

„Tak mi ho přines, spravím to,“ odpověděl táta.

Máma přinesla deštník, rozevřela ho a... Táta s mámou si vyměňovali pohledy a nevěděli, co dělat. Deštník byl posetý dírkami.

„Antoníne!“ zavolala našťavaně máma. „Ať už jsi tady! To jsi provedl ty?“

„Čím jsi to udělal?“ zeptal se ho táta, který zadržoval smích.

„Našel jsem mezi tvým nářadím velký šroubovák...“

„A proč?“ vyptával se táta.

„Protože máma přes ten deštník neviděla na oblohu...“

Někomu se bude hodit!

Toník má narozeniny na konci února, zrovna v neděli. Letos je únor opravdu bílý, napadlo víc než půl metru sněhu. A děda Mráz se podle všeho rozhodl dokázat, že přece jen existuje. Na procházku ale Toník přesto vyrazil – kdy jindy by si ještě měl zajezdit na sáňkách? U nich v parku se dá jezdit tak, až vítr sviští kolem uší. Z vysokého, stromy porostlého náspu, který se táhne kolem dětského hřiště, může doletět až na pískoviště, je to asi deset metrů. Bojí se, to je pravda, ale je to takové vzrůšo!

Když Toník se starší sestrou Vikou přišel, už se tam z kopce proháněl Vladko, Toníkův soused a kamarád ze stejného vchodu, jenom o rok mladší. Kdoví proč se vůbec nechystá pustit Toníka na řadu. Jinak jsou kamarádi, dneska ale Vladka něco popadlo. Vysoký a plnoštíhlý chlapec sjížděl na sáňkách dolů a pak je zase táhl nahoru. Toníka odstrkoval.

Vika se zatím zapovídala s kamarádkou a kluků si vůbec nevšíkala.

„Necháš mě dneska vůbec, abych si to sjel taky?!“ naštvál se na konec Toník.

Zrovna vylezl až nahoru na násep, ale Vladko ho znovu odstrčil a začal si stavět sánky k úzké, ve sněhu vyježděné „koleji“. Toník do jeho sáněk strčil, Vladko ztratil rovnováhu, zavrávorál a zkroucený do klubíčka na ně upadl. Saně sebou trhly a vydaly se dolů. Nikdo je ale neřídil a ony jely, jak se jim zlíbilo, takže není nic divného, že vrazily do nejbližšího stromu a Vladko vlétl do sněhové závěje.

„To ti patří!“ zavolal za ním Toník a pustil se na sáňkách po „koleji“, ale... buď že na cestičce byly boule, nebo kvůli tomu, že ze

sněhu někde trčel malý pařez... Prostě skončil tam, co Vladko. Hned se do sebe pustili... Když je Vika roztrhla, ukázalo se, že jedna Toníkova rukavice někde zmizela. Dlouho se přehrabovali ve sněhu, ale rukavice jako by se do země propadla.

„Můj ty smutku!“ spráskla rukama máma, když se vrátili. „Už zase jsi ztratil rukavici. Co teď řeknu tetě Valje?“

Teta Valja je mámina sestra. To ona dala Toníkovi ty malinové rukavice s vyšitými liščími hlavami. A k nim i stejnou čepičku. Toník tyhle dárky nejdřív odmítal nosit, protože prý je to holčičí barva a jeho si už tak často pletou s holkou. Ukázalo se ale, že rukavice jsou vážně moc teplé a měkoučké.

Máma moc dobře znala Toníkův „zvyk“ ztrácet věci, takže mu je přišla na gumičku, kterou protáhla skrze rukávy zimní bundy. Jenže ani to nepomohlo.

„Vždyť jsem je tak pevně přišila,“ stěžovala si pořád ještě máma. „Ztratit přišitou rukavici, to se opravdu mohlo podařit jen tobě.“

„Ale mamí,“ potáhnul nosem Toník, „zima už končí, rukavice nebudu potřebovat. A tetě Valje nic neřekneme, příští zima bude až za dlouho... Netrap se tím, brzo bude jaro, sníh roztaje a rukavici najdeme.“

„A co když ji nenajdeme?“

„No... tak se bude hodit někomu jinému.“

Jaro na sebe opravdu nedalo čekat. Zacvrlikali veselí vrabčáci, v parku vyrostla tráva a zazelenalo se první mladé listí. Děti si teď hrály na dětském hřišti, kde bylo pískoviště, houpačky, klouzačka a různé sportovní vymoženosti. Rukavice se ale nenašla.

Jednou v neděli se schylovalo k dešti a Toník zůstal doma. Naproti oknům jejich bytu rostl starý strom. Toník zrovna stál u okna a povšiml si velké šedivé vrány mezi větvemi, která v zobáku sná-

šla tenké klacíky a dlouho si s nimi všelijak hrála v rozsoše dvou silných větví.

„Mami,“ zavolal Toník, „co to ta vrána dělá?“

„Asi si staví hnízdo,“ řekla máma, která stála vedle.

Chvíli ještě stáli a ptáka se zájmem sledovali. Vrána klovala zobákem sem tam a upravovala klacíky, pak sebrala a vytáhla nahoru cosi střípatého bledě malinové barvy.

„Toníku,“ podívala se máma pozorněji, „vždyť to je tvoje rukavice! Hele, u koho skončila!“

„Co jsem říkal?!“ vykřikl radostně Toník. „Vidíš, přece jen se někomu hodí!“

Semínko

Toník se nemůže dočkat léta. Má k tomu spoustu důvodů. Zaprvé je teplo. Nemusí si oblékat svetr ani bundu, obejde se bez zimních bot. A na chatě může v trávě nebo hlíně běhat i úplně naboso. Zadržuje dozrává ovoce. Toník má obzvlášť rád jahody, které si na záhonu sám sbírá. No a samozřejmě taky trhá přímo z keřů maliny, angrešt a další dobroty... Prostě kdeco z toho, co na zahradě roste. Zatřetí si může dosyta vyhrát venku – doma nebo u sousedů, protože v chatové osadě je dětí spousta.

No, léto ještě opravdu nezačalo, ale květen je překvapivě teplý. Takže na víkend přijeli všichni společně. Dorazili i sousedi s Vladkem.

„Mami,“ spustil hned Toník, „můžeme si s Vladkem hrát u nás na zahradě?“

„Na to budete mít čas potom,“ odpověděla máma.

„Ale mamí, jenom chvilku,“ začal si vymýšlet Antonín.

„Toníku, chápu, že hraní vás baví,“ řekla máma, „ale doufala jsem, že mně a tátovi pomůžeš. Máme spoustu práce.“

Práce tu opravdu je hodně. Zrýt záhony, prořezat stromy, poklidit chatu, a máma navíc musí uvařit oběd...

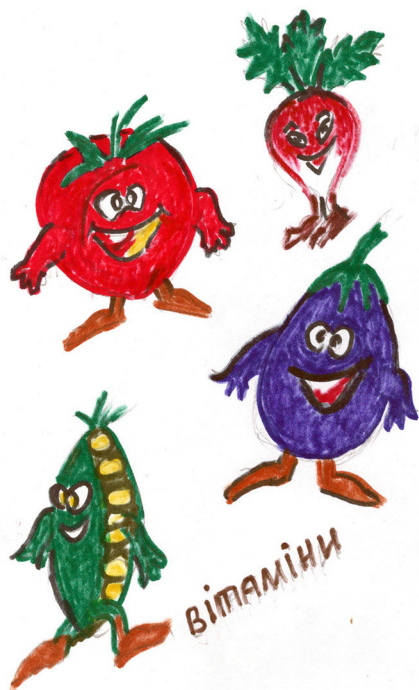
„A co můžu udělat?“ zeptal se Toník.

„No, nějaká práce se pro tebe najde,“ zasmála se máma. „Hele, tady, vezmi ty pytlíčky a pojd' za mnou.“

Toník vzal tašku, ve které ležely různobarevné pytlíčky a balíčky, a spolu s mámou vyšli na zahrádku – malý kousek země, za kterým rostlo maliní a rybíz. Táta tu už zryl několik záhonů.

Máma sáčky rozložila na cestičce.

„To jsou semínka. Koukej, tady zasejeme kopr a petržel, a tadyhle,“ ukázala na droboučká kulatá zrníčka, „ředkvičky. Ty máš přece rád.“

„Copak z těch malých semínek něco vyroste?“ překvapilo Toníka. „Ředkvička je přece pořádně velká, ne takhle prťavá.“

„To víš, že vyroste,“ zasmála se máma, „jen se o ně musíš dobře starat. Zatím si vezmi tohle,“ a podala mu jablko z loňské sklizně, které taky vyrostlo u nich na zahradě, „a schroupej to. Pak si vezmeš svoje hrabičky a shrabeš trávu mezi záhony na kupičky.“

Máma udělala na záhoncích rýhy a začala do nich opatrně sypat semínka. Toník hryzal jablko a pozoroval, jak zlehka klesají do země. Vtom najednou ucítil jakési prasknutí a na jazyku se mu

ocitlo cosi tvrdého. Opatrně to „cosi“ vytáhl dvěma prsty a položil na dlaň. Zub! Jeho mléčný zub! Jeden mu už vypadl, takže ho tahle událost moc nevzrušila. Pravda je, že nevěděl, kam máma ten zub potom dala. Nenápadně se podíval, jestli si nevšimla, že si strkal prsty do pusy. Máma však svou pozornost upírala na záhon, takže Toník si zub tajně schoval do náprsní kapsy. S nedojedeným jablkem v ruce popošel blíž.

„Mami, a kdy ta semínka vyklíčí?“

„Když bude dobré počasí a včas je zalijeme, tak rychle. Babička tu zůstane a postará se o ně.“ Máma zvedla hlavu a podívala se na chlapce. „Co to s tebou je?“

„Ale...“ Toník se nejdřív zajíkl, pak si ale dodal odvahy: „Mohl bych si na tom záhonku taky něco zasít?“

„Tak si nějaká semínka vezmi a zasej je do vedlejšího záhonu.“

„Ale ne, já chci zasít své semínko.“ Antonín se slavnostním výrazem vytáhl z kapsy svůj zub a strčil ho do kypré teplé hlíny docela na kraji záhonu. „Ať vyklíčí!“

Máma se rozesmála. Pak našla malou, na konci rozdvojenou větvičku a zapíchla ji vedle zasazeného zubu.

„To abychom věděli, kde sklidit úrodu.“

Palma

Že prý u nás palmy nerostou? To máte pravdu, leda snad na jihu. Ale tahle Palma není rostlina. Říkají tak ovčákovi, který zabloudil na chatu Toníkových rodičů. Neví se, jestli se jí páníčci zbavili, nebo jestli sama zabloudila. Obojek ale neměla. Toník si zrovna hrál na zápraží. Když uviděl velkého černého psa, nejdřív se vyděsil. Pes se ale choval mírumilovně. Přišel k chlapci blíž, a vtom si teprve Toník všiml, že je, jak babička říká, kost a kůže. A má smutné oči.

Na zápraží vyšel táta. Nejdřív se polekal.

„Antoníne, ani se nehni! Sed', já ho teď!..“

„Tati, nevyháněj ho,“ vykřikl Toník. „Má hlad.“

Táta sešel ze schodů. Ale zvíře neutíkalo. Stálo bez hnutí.

„Kde ses tu vzal?“ zeptal se táta. „Čípak jsi?“

Pes přátelsky zavrtěl ocasem.

„Dobře,“ řekl táta, „musíme tě nakrmit a dát ti vodu.“

Vynesl před chatu dvě plastové misky – jednu s vodou, druhou s jídlem. Pes žíznivě vychlemtal vodu a pustil se do jídla. Táta si sedl na zápraží vedle Toníka.

„Je vidět, že někomu patří,“ řekl. „Je sice hubený, ale ne divoký. Jak mu asi říkají?“

„Rex,“ napověděl Toník.

„To ne, je to fenka. Víš,“ ožil táta, „náš děda měl taky kdysi psa, Palmu.“

Tulačka našpicovala uši a pak nesměle štěkla.

„No teda!“ podivil se táta. „Takže ty jsi taky Palma?“

Pes jakoby na souhlas štěkl ještě jednou a zničehonic přišel blíž, olízl tátovi ruku a Toníkovi nos.

„No, ať si tu zůstane,“ zvedl se táta. „Třeba se páníček najde.“

Majitel se ale nenašel a Palma se usadila v boudě, kterou jí táta postavil. Řádně konala svou psí službu.

Rodičům skončila dovolená a vrátili se do města, kdežto Toník zůstal na chatě s babičkou. Počasí bylo slunečné a teplé, proto si celé dny hrál na zahradě, u Vladka nebo u jiného souseda. Na nudu neměl čas.

Také dnes si s Vladkem na zahrádce uspořádali povedený závod: kdo dál doplivne třešňovou pecku. Jedli sladké červené ovoce, a peckami „stříleli“ na všechny strany – třeba se nějaká ujme.

Babička vyšla na zápraží a zavolala je k obědu.

„Nechci,“ odpověděl Toník.

„Zavolej i Vladka.“

„Nechci!“ zopakoval Toník, protože se mu dovnitř vůbec nechtělo. „Je vedro.“

„Taky nemám hlad,“ přidal se Vladko.

„Tak si vezměte aspoň chleba.“

Kluci přišli ke dveřím a babička jim vynesla na talíři chleby se salámem a pro každého dvě mrkvičky. Usadili se na schodech a pustili se do jídla. Babička stála u nich.

Vtom k nim přiběhla Palma a začala čenichat.

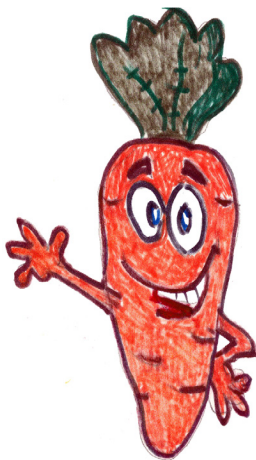
„Asi by si dala salám,“ řekl Vladko.

Toník měl zrovna v tu chvíli v jedné ruce kolečko salámu a v druhé mrkev. Natáhl k psovi ruku se salámem, Palma se ale mrštně vrhla k té druhé, vytrhla Toníkovi mrkvičku a s chutí ji schroupala.

„Babi,“ vytřeštil oči Toník, „proč si vzala tu mrkev?“

Babička se zasmála:

„Protože i ten pes ví, co má víc vitamínů.“

Koník

Toník si moc rád maluje. Pastelkami, fixkami, a dokonce i vodovkami. Máma, ta z toho úplně nadšená není, protože fleky od vodovek se pak můžou objevit všude – na papíře, na stolku, u kterého si syn maluje, a dokonce i na Toníkovi.

Toníkův stolec není ledajaký. Vyrobil mu ho táta. Trochu připomíná starou školní lavici: sedátko je spojené se šikmou stolní deskou, která má dole podélnou lištu, aby papír nesjížděl. Po stranách je místo na tužky, barvy, gummy, sklenice s vodou, hadříky, prostě na všechno, co takový mladý umělec potřebuje. Většinou stává pod jabloní, která roste hned u zeleného trávníku.

Dneska si malují spolu s Vladkem. Vladko rád maluje letadla a padáky, kdežto Toník auta. Auto má i jeho táta. S pořádným kufrům a velkým vnitřkem, kam se vejdou všichni a všechno, co je na chatě nebo o dovolené potřeba. Jmenuje se Toyota Tundra. Toník se zeptal mámy, co to ta tundra je. Ukázalo se, že to je geografické území daleko na severu – dočista rovné, porostlé keři a mechem. Taky se tam pasou sobi. Severská zvířata. Co s tím ale má společného nějaké auto?

Dokonce i ve stínu pod jabloní je vedro. Je půlka srpna. Listí na stromě jakoby ztěžklo, sklonilo se k zemi. Jsou přes něj vidět zralá jablka. I trávník je trochu zplihlý, ačkoliv ho táta zalévá. Z trávy se ozývají podivné zvuky: cvrk, cvrk!

„Co to tak cvrká?“ zeptá se Vladko. I jemu je vedro, stejně jako Toníkovi. Oba malovali tak usilovně, že se u toho celí zpotili.

Toník neodpovídá, zrovna vybarvuje svůj obrázek.

„Koukej,“ zabodne prst do svého papíru, „to je tátova toyota. Proje i tím nejhorším terénem.“

„No jo. Ale moje letadlo je lepší,“ odpoví rýpavě Vladko a ukáže letadélko, které namaloval uprostřed malých obláčků. „To se nemusí kodrcat nějakým terénem, proletí nad ním, vzduchem.“

Toník by se snad i urazil, nějaké letadlo... Ještě ale kamarádovi nestihl odpovědět, když na jeho obrázek najednou přistálo něco velkého, něco...

Bylo to zelené, s dlouhými tykadly i nožičkami, a na zádíčkách to mělo něco jako křídélka. Kluci až zatajili dech. Vtom Toník popadl prázdnou sklenici a to „něco“ přikryl skleněným poklopem. „Návštěva“ sebou chvíli škubala a narážela do průhledné překážky, pak ale vyčerpaně klesla k zemi. Kamarádi začali příchozího pozorně zkoumat.

Zašla za nimi Toníkova máma.

„Tak co jste to namalovali? Už toho nechte, je čas na oběd.“

Kluci ale jako by ji neslyšeli.

„Teto Ljudo,“ řekl Vladko, „koukejte, co jsme chytili! Tady, pod sklenicí.“

„Vždyť to je koník, obyčejný luční koník,“ řekla máma. „To je druh hmyzu.“

„To on tak cvrkal?“ zeptal se Vladko.

„Samozřejmě. Takhle oni zpívají a mluví spolu,“ odpověděla máma. „Pusťte ho, ať si skáče domů.“

„A kde bydlí?“ zeptal se Toník.

„To je přece jasné, v trávě nebo někde na zahradě v listí,“ mávla rukou máma.

„Já ho pustím,“ natáhl se Vladko ke sklenici.

„Ne, já!“ vykřikl Toník. „Já jsem ho chytil!“

Dvě ruce současně se natáhly ke sklenici a převrhly ji. Koník, který klidně seděl, pocítil, že překážka zmizela, pohnul se a... rozevřel průhledná nazelenalá křídla. Napjal je a bleskově vzlétl ze stolu. Kluci si ani nestihli všimnout, kam to vlastně skočil. Za minutu se ale z trávy ozvalo hlasité: cvrk, cvrk!

„Proč mlčíš, Toníčku?“ zeptala se máma, která si všimla, že syn nad něčím dumá.

„Jen si říkám... Jaký to byl koník? Vždyť měl křídla a jenom dvě nohy.“

„Šiška“

Toník s Vladkem si hráli na zahrádce, když po ulici kolem všech chat projela velikánská míchačka. Kluci nechali hry a se zájmem sledovali, jak se těžké auto jako obří brouk zvolna sune úzkou uličkou. Hruška na „zádech“ míchačky se pomalu otáčela a vypadalo to, že každou chvíli rozevře křídla a vzlétne jako opravdický brouk.

Na zahrádku vyšel Toníkův táta. Toník se k němu hned vrhnul.

„Tatí, proč se ten sud otáčí?“

Táta se podíval na auto.

„To proto, že veze na stavbu tekutý beton. Kdyby se hruška – tomu sudu se říká hruška – neotáčela, beton by ztuhnul, už by ho odtamtud nikdo nedostal. Chápeš?“

Kluci se na sebe podívali. Bylo poznat, že to tak docela nechápou.

„Pojďte, projdeme se na konec ulice,“ navrhl táta. „Náš nový souseď si tam staví dům. Kam jinam by míchačka jela. Podíváme se, jak to funguje.“

„Jdeme!“ vzrušeně vyskočil Toník. Jakákoliv auta totiž miluje.

K poslednímu domu v ulici došli včas. Míchačka se zrovna otáčela, aby stála zádi k jámě, připravené pro základy budoucího domu. Kluci si stoupli opodál a fascinovaně sledovali, jak se z obrovského nitra nákladáku širokou vroubkovanou hadicí lije lepkavá šedivá tekutina a plní vykopanou jámu.

„Vidíte, už tam položili armaturu – pruty a různé železo,“ řekl táta, „aby měl dům pevné základy.“

Jen co se míchačka zbavila svého nákladu, krátce zatroubila a pomalu začala vyjíždět na silnici. Když odjela, ukázal se úzký

pás trávy za domy – a ještě dál stříbrná stužka malé říčky. Stály za ní chaty, které už patřily do jiné osady.

„Hele, koukejte, taková lesklá šiška!“ vykřikl Vladko.

„Jaká šiška?“ nepochopil táta.

„No támhle, leskne se na slunci!“

Na jednom z domů opravdu krytina z pozinkovaného plechu odrážela sluneční paprsky.

„Haha,“ zasmál se Toník. „On neumí říkat ‚ř‘! Šiška, to se teda povedlo!“

Vladko se zamračil a zmlkl.

„Tys chtěl říct stříška?“ došlo tátovi.

„Jo,“ odpověděl za Vladka Toník, „on neví, jak se to správně říká.“

„Antoníne,“ řekl táta vyčítavě, „on je ještě malý, a navíc je to tvůj kamarád. Kamarádům se neposmíváme. Není to pěkné.“

„Já to tak nemyslel...“ zadrmolil znepokojeně Toník.

„A ty sám vůbec víš, jaký je v tom rozdíl?“

„Vím!“ vykřikl Toník. „Stříška, to je střecha. Kdežto šiška, teda spíš šiška, roste na stromě.“

„Tak to Vladka nauč. Vždyť už umíš i číst. Přečti mu něco ze své čítanky. Souhlas?“

„Souhlas,“ řekl Toník a vzal Vladka za ruku. „Promiň, taky jsem toho hodně nevěděl, když jsem ještě byl malý.“

Řekl to tak vážně, jako by už byl úplně dospělý. Tátu to úplně rozesmálo.

Doktor

Vedle chatové osady, kde Toník s babičkou nebo s rodiči tráví celé léto, je velký les. Borovice tam jsou tak vysoké, že se zdá, jako by sahaly až do nebe. Rostou tam i břízky, duby a různé keře. Máma se v rostlinách dobře vyzná – je totiž přírodovědkyně zaměřená na botaniku. Všechno Toníkovi ukazuje, ale on si všechno nepamatuje, protože těch rostlin a stromů jsou stovky.

Dneska je neděle. Toník jde s mámou a tátou na jahody. Rodiče jezdí na chatu každý víkend a chodí na procházky do lesa – aby se nadýchali kyslíku, jak říká máma. Jahod je letos strašně moc. Obzvlášť na okrajích lesa, kde je víc slunce. Jahody mají sluníčko rády, proto jsou tak sladké. Jsou ale hrozně malé – než je najdeš a natrháš, rozbolí tě záda i nohy. Navíc jsou jahody moc zdravé a léčivé, proto se máma snaží, aby jich na zimu měli dost do zásoby.

Toník sbírání jahod moc rád nemá, přijde mu to jako nuda. Takže je sbírá, jenom dokud se jich nenají. Pak už si hledá jinou zábavu. Třeba pozoruje práci pilných mravenců pod tou borovicí na vršku. Nebo poslouchá ptáčky – těch je tu taky spousta a každý zpívá jinak.

Tak, zatímco někdo pracoval a někdo si hrál, došli až k hájku mladých dubů. Mladé stromy také toužily po slunci a jejich zelené listí se jen lesklo. Toníka ale zaujal neobvyklý zvuk – jakési šumění a praskání... Jako by poprchávalo.

„Mami, co to je za zvuk?“ zeptal se.

Rodiče se zastavili a naslouchali. Pak táta přistoupil k nejbližšímu dubu.

„No teda!“ vykřikl. „To je úplná invaze!“

„Copak?“ zeptala se máma.

„Tady, jen se koukni!“

To už si i Toník všiml, že na listu sedí spousta hnědých brouků s dlouhými tykadly, kteří si s chutí dopřádají snídani v podobě mladého zeleného listoví.

Táta přistoupil ke stromku a silně s ním zatřásl. Na zem dopadla sprška brouků.

„To jsou chrousti,“ řekl. „Pěkní škůdci! Sežerou všechno listí.“

„Tati, a co si počneme?“ zeptal se smutně Toník.

„No co, musíme to říct hajnému Illjovi, ten už bude vědět, jak na ně. Taky ptáci pomůžou. Jdeme, třeba ho najdeme v jeho lesním domku.“

Toník, ačkoliv už byl trochu unavený, nic nenamítal, protože mladých doubků mu bylo moc líto. Máma ale řekla:

„Vy běžte, a já půjdu domů, aby se mi jahody nerozmačkaly.“

Táta s Toníkem zanedlouho došli k březovému háji na kraji lesa, za nímž byl vidět domek z červených cihel.

„Tady hajný Illja bydlí,“ řekl táta. „Jen aby byl doma.“

Ukázalo se, že hajný doma je. Pozdravil je a posadil se s tátou na lavičku u malého stolku na zápraží. Táta mu začal vyprávět o chroustech. Toník si zatím všiml zajímavého ptáka: byl celý strakatý a na hlavě měl čepičku z červeného peří. K tomu dlouhý a silný zobák. Pták přilétl k nejbližší bříze, která stála hned u lesníkovy domku, přistál na jejím kmeni a začal po něm poskakovat. Co chvíli přitom do kmene zabušil zobákem: Trrr! Trrr! Úplný muzikant.

„Tati,“ přiběhl Toník na zápraží, „kdo to je?“

„Strakapoud,“ odpověděl mu místo táty hajný.

„A co to dělá?“

„Strakapoud, to je takový doktor lesa,“ řekl hajný Illja. „Když je strom nemocný a usadí se v něm larvy škůdců, prorazí zobákem díрку a dostane je z něj.“

„Ale vždyť... ale vždyť jsou pod kůrou!“ nemohl se uklidnit Toník. „Jak zjistí, kde jsou?“

„Proto taky strakapoud ťuká zobákem po kmeni.“

Toník na okamžik umlkl, a pak vesele vykřikl:

„Už to chápu! Strakapoud asi vidí zobákem!“

Měsíc ticha

V Toníkově rodině se na konci jara objevila sestřička. Nikdo ji samozřejmě nehledal, to se jen tak říká, když se narodí miminko. A tak tedy Toník s tátou odjeli do porodnice, aby maminku s malou vyzvedli. Přijeli jim poblahopřát i mámini kolegové. A taky teta Valja. Prostě spousta lidí. Toník se tomu podívoval: pro ně s tátou to je událost, ale pro ostatní? Takhle to vypadá, jako by se i jim něco narodilo.

Máma vyšla ven a zdravotní sestra za ní nesla bílý uzlíček. Táta mámu políbil a opatrně vzal uzlíček do náruče. Toník se na něj taky podíval, uviděl ale jenom droboučkou červenou tvářičku.

„Tohle je moje sestřička?“ zeptal se táty. „A jak se jmenuje?“

„Máma řekla, že se bude jmenovat Oksanka.“

„A kdy vyrostete tak, abychom si mohli hrát?“

„Když budeš mámě pomáhat, aby se mohla o sestřičku starat,“ zasmál se táta, „tak vyrostete brzo.“

Toník se svědomitě snažil pomáhat. Dopadlo to tak, že hlavně dodržoval jednoduché pravidlo: nepřekážet. Když ho ale maminka poprosila, aby jí něco podal nebo malou pohoupal, ochotně to udělal.

Na začátku června si táta vzal dovolenou a odjeli na chatu. Začalo krásné léto – ne moc horké a s deštičky, po kterých zůstávaly teplé kaluže, ve kterých se tak příjemně čvachtalo bosýma nohama.

Jednoho dne se rodiče rozhodli, že si vyrazí na procházku do lesa, vždyť je to kousek. Táta vezl kočárek, kde spala Oksanka, a potichu o něčem mluvil s maminkou, zatímco Toník s Vladkem –

co by to bez něj bylo za výlet! – dováděli na kraji lesa, kde si hledali suché klacky, které mohli použít jako šavle nebo kordy.

Zastavili se na zeleném paloučku obklopeném břízkami a mladými jasany. Máma natáhla deku a spolu s tátou se posadila u kočárku. Větrík pohupoval vršky stromů, přes něž prorážely měkké sluneční paprsky. Všude vládlo ticho, jen občas se ozvalo ptačí zapípání.

Toník s Vladkem zatím šermovali „šavlemi“ a zdupávali trávu na paloučku. Klacky na sebe narážely při každém úderu.

„Uklidněte se už!“ řekla máma, které se už zřejmě chtělo spát.

Najednou se ozvalo hlasité prasknutí. To se Vladkova šavle rozpadla na dva kusy.

„Jó, vyhrál jsem!“ vykřikl Toník.

„To není fér!“ vykřikl našťvaně Vladko. „Zlomila se sama. Nevyhrál jsi nade mnou.“

„Stejně jsi prohrál!“ vykřikl Toník ještě hlasitěji.

Jejich křik probudil Oksanku, která se v kočárku rozplakala. Táta vstal a začal ji zlehka houpat.

„Antoníne,“ řekla maminka už nazlobeně. „Kolikrát vám to mám říkat: nevyvádějte tak. Teď se v lese nesmí rámusit.“

„Teto Ljudo,“ zeptal se jí Vladko, „a proč se tu teď nesmí rámusit?“

„Protože červen je v lese měsíc ticha. Ptáci sedí na vajíčkách, aby se mohla vylíhnout mláďata. Proto nezpívají ani necvrlikají – to aby neprozradili, kde mají hnízdečko. A malá ptáčátka taky potřebují klid. Takže ani vy byste neměli vyvádět. Radši poslouvejte, jaké je tady ticho.“

Kluci zmlkli. Opravdu, kolem byl slyšet jen lehký šelest listů, které se pohupovalo ve větru. Pak Antonín zamyšleně řekl:

„Když mám malou sestřičku, znamená to, že bych taky měl měsíc mlčet, než vyrostu?“

UHODNEŠ, KDO JSEM?

Hádanky

Modrá, bílá, s černou hlavou
zpívá píseň skřehotavou.
Že má ráda lesk a třpyt,
hledá místo pro úkryt.
Sbírat tretky, to ji láká,
jmenuje se paní (...).

(straka)

Krouťí převelikou hlavou,
v noci létá za potravou.
Ve dne ke spánku se schová.
Kdopak je to? Přece (...).

(sova)

Chtává žáby na lukách,
je to velký, krásný pták.
Chodí v bílé haleně,
botky nosí červené.
Dlouhým krokem na výšlap
vydal se náš milý (...).

(čáp)

Ráno probouzí mě vrkání,
volá mě náš sivý umělec.
Že prý mu mám přinést snídani,
má rád zrní, to je jasná věc.
Slétnou se i všichni příbuzní,
celé hejno, slyším křídel šum.
Kytary mi v jejich hlasech zní,
jak když zlehka dotýkáš se strun.

Holub

Leckdo z vás se tomu možná podiví:
tenhle ptáček rád bubnuje do dříví!
Rudou čapku, pestré sáčko obléká,
dubu ani jasanu se neleká.
Při hledání larev zkoumá každý kout,
je to lékař lesa jménem (...).

(strakapoud)

Ptáčci pestří jako květy z pohádek
určují si zasedací pořádek.
Jeřabiny sice pokryl bílý sníh,
však každý z nich je na stromě rád sní.
Kdo už se ho rozeznávat naučil,
ví, že rudou náprsenku nosí (...).

(hýl)

Šedohnědý, maliličkový -
vejde se do rukavičky -
ve dne mlčí, v noci zpívá
krásně jako flétna živá.
Sleduješ ho zpod víček,
jmenuje se (...).

(slavíček)

„Fiu-liu-liu,“
    píseň posmutnělá,
zato ale vroucná,
    až u řeky zněla.
Od sadu se nese
flétny samomluva,
ohlašuje léto
ptáček jménem (...).

(žluva)

U borového háje
na slepou bábu hraje.
Hledej podle zvuku!
Když se ozve: „Kuku!“,
víš, kde schovaná je.

Kukačka

Zrána u nás za oknem
ptáčky zdraví nový den.
„Syk-syk,“ čile štěbetají,
žlutomodrou barvu mají.
Ze zahrádek na dvorky
poletují (...).

(sýkorky)

Jeho „rép-rép“ slyšíš zdaleka,
možná tě i trochu vyleká.
Hnědý pták by chtěl být zpěvákem,
má však smůlu, se svým zobákem.
Kdopak by se tímhle zpěvem chvástal!
Snaží se však pilně, milý (...).

(chřástal)

Jako by šel na maškarní ples,
v rudé masce zná ho celý les.
Létá na jih, když je zimou zkřehlý,
pěkný neposeda je náš (...).

(stehlík)

Velký, bystrozraký pták,
dům si staví na skalách.
Líbí se mu ve výškách,
ví, že nemusí mít strach.
Dvě křídla tu přece jsou,
bezpečně ho unesou.

Orel

Kdopak je to? Hádej, uhadni!
Rychlý je jak auto závodní.
Jen ten, kdo má oči jako rys,
ví, jak létá lovec much - (...).

(rorýs)

Pyšná paní hlavu zvedá,
bývá černá nebo šedá.
Do tepla se nestěhuje,
radši u nás přezimuje.
Za sucha i za mokra
volá z dvorku: „Krá-krá-krá.“

Vrána

Ve vodě na jedné noze stávám,
Na rybky a žáby pozor dávám.
Řeka, to je moje zrcadlo,
až mě jednoho dne napadlo:
Nohy dlouhé mám, zdobí mě vlasy -
přihlásím se do soutěže krásy!

Volavka

Zpěvák lehkovážný,
štěbetá bez ustání.
Den prý je krásný
a já nemám stání.
Rozpustí žluté peří,
co svítí jasně,
a když se zšeří,
spustí své písňě.

Kanárek

„Pu-pu,“ volat dovedu,
hledám brouky k obědu.
Hmyz je pro mě chutné jídlo,
zobáček mám jako šídlo.
Křídla zdobí černé pásy,
hlavu zase dlouhé vlásky.
Mám chocholku, a ne pleš,
proto si mě nespleteš.

Dudek

Zjara pole zorali,
brázda vede do dáli.
Kráčí tam vážný pan pták,
na sobě má černý frak.
Do myšlenek zabrán,
jmenuje se (...).

(havran)

S tátou přichystal jsem budku,
už v ní bydlí ptáček,
ve větvoví poletuje,
jmenuje se (...).

(špaček)

Dlouhý ocásek

Žertovná pohádka

Věřte mi,
tohle není žádný brak.
V lese za městem
žil byl dlouhý drak.
Netvor to byl, jak se patří,
onivý dokázal vychrlit mrak.
Měl jen jednu chyбку,
prapodivný ocásek.
Dlouhý byl až hrůza,
však tenký jako vlásek.
Proto mu všichni říkali
Dlouhý ocásek.

Celá rodina dračí
chvosty má, leč kratší...
Co já si mám počít,
je to strašný pocit.
Velké dračí slzy
vyhrknou mi z toho brzy.
Kamarádi, ti mě tuze trápí,
pláč šupiny mi skrápí.

Až jednou dráček zví, že
ve městě se soutěž chystá:
nejkrásnější modelka
báječnou cenu prý získá.
A jeden z draků
v dobré míře poví mu,
že k modelce
mnoho nechybí mu.

Brouka do hlavy
dráčkovi tím nasadil.
Co kdyby tak
první místo obsadil?
Dlouhý ocásek
na soutěž se vypravil.
Nablýskal si šupiny,
oblékl se u krejčího.

Do města když přiletěl,
nebylo draka krásnějšího.
Každý hned to věděl,
že za tisíc krássek
stojí tenhleten dračí ocásek!

Ač hledá v tom háček,
není už pochyb:
Soutěž vyhrál náš dráček,
hurá, hip, hip!

Jeho sláva se šíří po kraji,
a brzy tak lecjaká ví cháska,
že není krasavce
nad Dlouhého ocáska.

Тетяна Щегельська / Tetana Ščehelská

Тось і парасолька / Toník a deštník

**Оповідання, загадки, казка-жарт / Vyprávění, hádanky
a žertovná pohádka**

Переклад з української мови Мірослав Томек /

Překlad z ukrajinštiny Miroslav Tomek

Ілюстрації та обкладинка Тетяна Щегельська /

Ilustrace v knize a na obálce Tetana Ščehelská

Коректура українського тексту Олена Полубояринова /

Korektura ukrajinského textu Olena Poluboiarynova

Технічна редакція чеського перекладу Маркета Тойхнерова /

Technická redakce českého překladu Markéta Teuchnerová

Видала Міська бібліотека у Празі / Vydala Městská knihovna
v Praze

Маріанська пл. 1, 115 72 Прага 1 / Mariánské nám. 1, 115 72 Praha 1

У МКП перше електронне видання / V МКП 1. elektronické vydání

Версія 1.0 від 3. 1. 2025 / Verze 1.0 z 3. 1. 2025

ISBN 978-80-274-4378-9 (epub)

ISBN 978-80-274-4379-6 (pdf)

ISBN 978-80-274-4380-2 (prc)